

TRADITIO CATHOLICA

SÆCULUM VII. ANNUS 604.

SANCTI

REGORII PAPÆ I,

COGNOMENTO MAGNI.

OPERA OMNIA.

AD MANUSCRIPTOS CODICES

ROMANOS, GALlicos, ANGLICOS EMENDATA, AUCTA, ET NOTIS ILLUSTRATA.

STUDIO ET LABORE

MONACHORUM ORDINIS S. BENEDICTI,

E CONGREGATIONE S. MAURI.

OPUS MEMORATISSIMA QUÆ PARISIIS PRODIT ANNO DOMINI MDCCV, NUNC AUTEM ACCURATIOR
ET AUCTIOR REVIVISCIT

ACCURANTE ET DENUO RECOGNOSCENTE J.-P. MIGNE,

BIBLIOTHECÆ CLERI UNIVERSÆ,

SIVE

CURSUM COMPLETORUM IN SINGULOS SCIENTIÆ ECCLESIASTICÆ RAMOS EDITORE.

TOMUS SECUNDUS.

PARISIIS

APUD GARNIER FRATRES, EDITORES ET J.-P. MIGNE SUCCESSORES

IN VIA DICTA AVENUE-DU-MAINE, 189, OLIM CHAUSSÉE-DU-MAINE 127

1878

LIBER TRIGESIMUS PRIMUS.

Explicatur versus nonus cum reliquis capituli xxxix, omissis tantum tribus ultimis; et divinæ gratiæ, in Evangelii prædicatione peccatorumque conversione, efficacia præsertim demonstratur.

CAPUT PRIMUM.

995 1. *Inflictum homini a superbo diabolo vulnus, Dei humilitate sanatum.* — In paradiso sano homini diabolus invidens superbiæ vulnus infixit, ut qui mortem non acceperat conditus, ¹ mereretur elatus (*Genes. iii*). Sed quia divinæ potentiæ suppetit, non solum bona de nihilo facere, sed ea etiam ex malis quæ diabolus perpetraverat, reformare, contra hoc inflictum vulnus superbientis diaboli medicina apparuit inter homines humilitas Dei, ut auctoris exemplo humiliati surgerent, qui imitatione hostis elati ceciderant. Contra ergo superbientem diabolum apparuit inter homines homo factus humilis Deus. Hunc potentes hujus sæculi, id est membra diaboli superbientis, eo despiciabilem crediderunt, quo humilem conspexerunt. Vulnus enim cordis eorum quanto magis tumuit, tanto amplius ² medicamentum mite desepit. Repulsa igitur a vulnere superbiorum medicina nostra pervenit ad vulnus humilium: *Infirmi quippe mundi elegit Deus, ut confundat fortia* (*I Cor. i, 27*); actumque est cum pauperibus quod post etiam divites elati mirarentur. Nam dum novas in illis virtutes aspiciunt, eorum quorum prius contempserunt vitam postmodum obstupescere miracula. Unde mox pavidi ad sua corda redeuntes, extimuerunt sanctitatem in miraculis, quam desperaverant in præceptis. Per infirma ergo confusa sunt fortia, quia dum in venerationem vita surgit humilium, elatio cecidit superbiorum. Igitur quia beatus Job sanctæ Ecclesiæ typum tenet, et omnipotens Deus prævidit quod in primordiis nascentis Ecclesiæ, potentes hujus sæculi leve ejus jugum suscipere crassa cordis cervice recusarent, dicat:

CAPUT II.

CAP. XXXIX, VERS. 9. — *Namquid valet ³ rhinoceros servire tibi?*

2. *Per rhinocerotem intelligendi elati et potentes a Christo domiti, et Ecclesiæ servire coacti. Eorum superbiam miraculis fregit.* — Rhinoceros enim indomitæ omnino naturæ est; ita ut si quando captus fuerit, teneri nullatenus possit. Impatiens quippe, ut fertur, illico moritur. Ejus vero nomen Latina lingua interpretatum sonat, in nare cornu. Et quid aliud in nare nisi fatuitas, quid in cornu nisi

A elatio designatur? Nam quia in nare fatuitas solet intelligi, Salomone attestante didicimus, qui ait: *Circulus aureus in naribus suis, mulier pulchra et fatua* (*Prov. xi, 22*). Hæreticam namque doctrinam nitore vidit eloquii resplendere, nec tamen sapientiæ apto intellectu congruere, et ait: *Circulus aureus in naribus suis, id est pulchra ⁴ et circumflexa locutio in sensibus mentis stultæ, cui ex eloquio aurum pendet, ⁵ sed tamen ex terrenæ intentionis pondere, more suis, ad superiora non respicit. Quod secutus exposuit, dicens: Mulier pulchra et fatua; id est, doctrina hæretica: pulchra per verbum, fatua per intellectum. In cornu vero, ⁶ quia elatio frequenter accipitur, 996* Propheta attestante didicimus, qui ait: *Dixi iniquis, nolite inique agere, et delinquentibus, nolite exaltare cornu* (*Psal. lxxiv, 5*). Quid ergo in rhinocero hoc nisi potentes hujus sæculi designantur, vel ipsæ in eo summæ principatum potestates, qui typho fatuæ jactationis elati, dum falsis exterius inflantur honoribus, veris miseris intus inanesunt? Quibus bene dicitur: *Quid superbus, terra et cinis* (*Eccli. x, 9*)? In ipsis vero initiis nascentis Ecclesiæ, dum contra illam divitum se potestas extolleret, atque in ejus necem immensitate tantæ crudelitatis anhelaret, dum tot cruciatibus anxia, tot persecutionibus pressa succumberet, quis tunc credere potuit ⁷ quod illa recta et aspera superbiorum colla sibi subjeceret, et jugo sancti timoris edomita, matibus fidei loris ligaret? Diu quippe in exordiis suis rhinocerotis hujus cornu ventilata, et quasi funditus interimenda percussa est. Sed divina gratia dispensante, et illa moriendo ⁸ vivificata convalluit, et cornu suum rhinoceros iste feriendo lassatus inclinavit; quodque impossibile hominibus fuit, Deo difficile non fuit, qui potestates hujus mundi rigidas non verbis, sed miraculis fregit. Ecce enim quotidie servire ⁹ rhinoceros agnoscimus, dum potentes mundi hujus, qui in viribus suis fatua dudum fuerant elatione confisi, Deo subditos jam videmus. Quasi de quodam indomito rhinocero Dominus loquebatur, cum diceret: *Dives difficile intrabit in regnum celorum* (*Matth. xix, 23*). Cui cum responsum esset: *Et quis poterit salus fieri?* Illico adjunxit: *Apud homines hoc impossibile est, apud Deum autem omnia possible sunt* (*Ibid., 26*). Ac si

¹ Recent. Editi cum Germ., *mereretur*. Ita quoque Codex Laud. At melius Corb. Germ., Vindoc., Ebroic., aliique Norm., *mereretur*, quod etiam legitur in vet. Edit. Paris. et Basil.

² Editi, *medicamentum cito*. Secuti sumus Mss. Anglic., Norm., Vindoc., duos Germ. et Laud. In Turon. et Val. Cl. legitur, *medicamentum mente desepit*, mutato procul dubio per hallucinationem *in mite in mente*.

³ Laud. et Val. Cl., *rhinoceros*; et ita postea.

⁴ Corb. Germ., Vindoc., Ebroic., Pratel. aliique Norm., et circumplexa.

⁵ Val. Cl., *sed... intentionis pondere, sus ad superiora non resp.*

⁶ Germ., Vindoc., pler. Norm., Laud., Corb. Germ., Val. Cl., *quia frequenter superbia*.

⁷ Germ., Vindoc., Laud., Val. Cl., et Corb. Germ., *quid superbit*.

⁸ Germ., Corb. Germ., Ebroic., aliique Norm., *quod illa erecta*.

⁹ Val. Cl., *vivificata cornu convalluit*.

¹⁰ Al., *rhinocerosas*, ut est in Germ., Vindoc. et Laud.

diceret : Rhinoceros iste humanis viribus mansuescere non potest, sed tamen divinis subdi miraculis potest. Unde hic quoque apte beato Job sancte Ecclesia typum tenenti dicitur : *Nunquid volet rhinoceros servire tibi?* [Rec. II.] Subaudis : ut mihi, qui cum prædicamentis quidem hominum diu resistere pertuli, sed tamen repente, cum volui, miraculis stravi. Ac si apertius dicat : Nunquid hi qui fatua elatione superbiunt sine meis adiutoriis tuæ prædicationi subduntur? Per quem itaque prævaleas considera, et in omne quod prævaleas elationis sensum inclina. Vel certe ad beati Job notitiam pro humilianda ejus virtute deducitur, quam mira quandoque per apostolos agantur, qui mundum Deo subiciunt, eique edomitam potentiam hujus sæculi superbiam flectunt, ut tanto de se beatus Job minus aestimet, quanto aggregari Deo tam difficiles animas per alios videt. Dicat ergo : *Nunquid volet rhinoceros tibi?* Subaudis : Sicut per eos quos misero serviet mihi. Sequitur :

CAPUT III [Vet. II].

997. Ino. — *Aut morabitur ad præsepe tuum?*

3. *Scriptura sancta pabulo Christus hoc rhinoceroses nutrit.* — Præsepe hoc loco ipsa Scriptura sacra non inconvenienter accipitur, in qua verbi pabulo animalia sancta satiantur, de quibus per Prophetam dicitur : *Animalia tua habitabunt in ea* (Psal. LXXVII, 11). Hinc etiam natus Dominus a pastoribus in præsepi reperitur (Luc. II, 16), quia ejus incarnatio, in ea quæ nos reficit Prophetarum scriptura cognoscitur. Rhinoceros itaque iste, videlicet omnis elatus in primordiis nascentis Ecclesiæ, cum patriarcharum dicta, cum prophetarum mysteria, cum Evangelii arcana audiret, irridebat, quia tanto in prædicatorum præsepi claudi satiarique contempserat, quanto in voluptatibus propriis dimissis, desperationis suæ campum tenebat. Quem superbiorum campum bene Paulus insinuat, dicens : *Qui desperantes semetipsos tradiderunt impudicitie in operationem immunditatis omnis, in avaritiam* (Ephes. IV, 19). Tanto enim se quisque in malis presentibus latius relaxat, quanto post hanc vitam se assequi bona æterna desperat. Sed omnipotens Deus diu quidem rhinocerotem hunc per prave voluptatis campum vagantem pertulit, et tamen cum voluit, repente ad suum præsepe religavit, ut vitæ pabulum bene clausus accipiat, ne vitam funditus male liber amittat. Ecce enim jam cernimus quod potentes hujus sæculi, ejusque principes prædicamenta dominica libenter audiant, constanter legunt, passimque a præsepi non exeunt, quia præcepta Dei, quæ aut legendo, aut audiendo cognoscunt, nequaquam vivendo transcendunt; sed ad verbi pabulum quasi clausi stare æquanimitè tolerant, ut edendo et permanendo pinguescant. Quod cum Deo agente conspiciamus, quid aliud quam rhinocerotem hunc ad præsepe moran-

tem videmus? Quia vero post acceptum pabulum prædicationis rhinoceros iste fractam debet ostendere operis, recte subjungitur :

CAPUT IV [Vet. et Rec. III].

Vers. 10. — *Nunquid alligabis rhinocerotem ad arandum lora tua?*

4. *Sæculi principes divina præcepta quibus alligantur, prædicant et servari curant.* — Lora sunt Ecclesiæ præcepta disciplinæ. Arare vero est per prædicationis studium humani pectoris terram vomere lingue proscindere. Hic igitur rhinoceros quondam superbus ac rigidus jam nunc loris fidei tenetur ligatus; atque a præsepi ad arandum ducitur, quia eam prædicationem qua ipse refectus est innotescere et aliis conatur. Scimus enim rhinoceros iste, terrenus videlicet princeps, quanta prius contra Dominum crudelitate sævierit, et nunc agente Domino cernimus quanta se ei humilitate substernit. Hic rhinoceros non solum ligatus, sed etiam ad arandum ligatus est, quia videlicet disciplinæ loris astrictus, non solum se a pravis operibus retinet, sed etiam in sanctæ fidei prædicationibus exercet. Ecce enim, sicut superius dictum est, ipsos humanarum rerum rectores ac principes dum metuere Deum in suis actionibus cernimus, quid aliud quam loris ligatos videmus? Cum vero eam fidem, quam dudum persequendo impugnaverant, nunc prolatis legibus predicare non cessant, quid aliud faciunt, nisi aratri laboribus insudant?

5. *Secularis potestatis et humilitatis christiæ mirus consensus.* — Libet videre hunc rhinocerotem, id est terre principem fidei loris ligatum, quemadmodum 998 et cornu portat per potentiam sæculi, et jugum fidei sustinet per amorem Dei. Timeri iste rhinoceros valde poterat, nisi ligatus esset. Cornu quippe habet, sed ligatus est. Habent ergo in loris ejus quod humiles diligant, habent in cornu ejus quod elati pertimescant. Strictus enim loris, servat pietatem mansuetudinis, sed fultus cornu terrene gloriæ exercet dominium potestatis. Perunquam autem cum exigente ira ad feriendum rapitur, divino timore revocatur. Et quidem per exasperatam potentiam in furem se elevat; sed quia æterni judicis reminiscitur, cornu ligatus se inclinat. Sæpe ipse vidisse me memini, quod cum se ad feriendum graviter hic rhinoceros accenderet, et quasi elevato cornu bestiolis minimis mortes, exsilia, damnationes que subjectis immensis terroribus intentaret, repente fronti signo crucis impresso, omne in se incendium furoris exstinxit, conversus minas deposuit; et quia ad deliberata progredi non posset, ligatus agnovit. Et non solum in se iras edomat, sed in subjectorum etiam sensibus omne quod rectum est inserere festinat, ut quia omnes sanctam Ecclesiam ex intima cogitatione venerentur, exemplo ipse

¹ Pratel., aliique Norm., in eis quibus nos reficit prophetarum scriptis recognoscitur.

² Vindoc., in voluntatibus.

³ Pratel. et Val., Gl., voluntatis.

⁴ Sic Turon., duo Germ., Vindoc., Landun., Val. Cl., Norman., etc., etsi in Editis legatur, postique.

⁵ Nonnulli Edit., mendose, inspingerent.